

บันทึก

เรื่อง ธนาคารอินเดียเนโอเวอร์ชีส์ จำกัด

(กรณีตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือ ลับ ที่ สร.๐๔๐๓/๑๘๑๙๑ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่า กระทรวงการคลังพิจารณาเห็นควรที่จะออกใบอนุญาตให้ธนาคารอินเดียเนโอเวอร์ชีส์ จำกัด และขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาในหลักการว่า ธนาคารต่างประเทศที่จะมาเปิดสาขาในประเทศไทยนั้นควรจะต้องเป็นบริษัทจำกัด โดยเอกชนเป็นผู้ถือหุ้นหรือไม่ ซึ่งเมื่อคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาแล้วได้มีมติให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า เมื่อบริษัทอินเดียเนโอเวอร์ชีส์ จำกัด ได้เปลี่ยนสภาพเป็นธนาคารของรัฐแล้ว และคงดำเนินกิจการสาขาในประเทศไทยต่อไปเป็นการผิดกฎหมายไทยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏตามบันทึกของสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการคลังและกระทรวงเศรษฐกิจว่า แต่เดิม The Indian Overseas Bank Limited ได้รับใบอนุญาตให้เปิดสาขาประกอบการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ และได้เปิดดำเนินการสาขาดังแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันโดยมีชื่อในขณะนั้นว่า The Indian Overseas Bank Limited ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ ประเทศอินเดียออกกฎหมายโอนบรรดากิจการและทรัพย์สินของธนาคารเอกชน ๑๔ ธนาคาร มาเป็นของธนาคารของรัฐซึ่งตั้งขึ้นใหม่ ๑๔ ธนาคาร และมีชื่อสอดคล้องกับธนาคารเดิม ในบรรดาธนาคาร ๑๔ ธนาคารดังกล่าวมี The Indian Overseas Bank Limited รวมอยู่ด้วย โดยมีชื่อใหม่ว่า Indian Overseas Bank กฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนบรรดาทรัพย์สินและหนี้สินทั้งที่อยู่ในประเทศและนอกประเทศอินเดียของธนาคารเดิมไปเป็นของธนาคารใหม่ทั้งสิ้น โดยผลดังกล่าวทรัพย์สินในประเทศไทยจึงตกเป็นของ Indian Overseas Bank ซึ่งเป็นของรัฐทั้งหมด อนึ่งเกี่ยวกับฐานะของ Indian Overseas Bank ในประเทศไทยนี้ ผู้แทนกระทรวงการคลังซึ่งได้มาประชุมด้วย ได้ชี้แจงตอบข้อถามของคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงการคลังถือว่า Indian Overseas Bank ในประเทศไทยเป็นสาขาของ Indian Overseas Bank ในประเทศอินเดีย

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดนอกจากธนาคารพาณิชย์ ประกอบการธนาคารพาณิชย์^๑ และธนาคารพาณิชย์จะเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ก็โดยได้รับใบอนุญาต

^๑ มาตรา ๘ ห้ามมิให้บุคคลใดนอกจากธนาคารพาณิชย์ประกอบการพาณิชย์

จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งมีลักษณะต่างกันเป็น ๒ ประเภท ประเภทหนึ่งก่อตั้งขึ้นเป็นบริษัทจำกัดแล้วได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ประกอบธนาคารพาณิชย์^๒ อีกประเภทหนึ่งได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ตั้งเป็นสาขาของธนาคารในต่างประเทศ^๓

จากข้อเท็จจริงและกฎหมายดังกล่าวมา พึงเห็นได้ว่า The Indian Overseas Bank Limited ในประเทศไทยนั้น เป็นธนาคารที่ประกอบธนาคารพาณิชย์ในฐานะที่เป็นสาขาของธนาคารในต่างประเทศโดยชอบด้วยกฎหมาย ครั้นมาบัดนี้ The Indian Overseas Bank Limited ไม่มีแล้วในประเทศไทย แต่ได้มีธนาคารเกิดขึ้นใหม่ประกอบธนาคารพาณิชย์ต่อเนื่องมาซึ่งชื่อว่า Indian Overseas Bank เมื่อกรณีเป็นดังนี้ การพิจารณาปัญหาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาดังกล่าวข้างต้น ก็จะต้องพิจารณาว่า การประกอบธนาคารพาณิชย์ของ Indian Overseas Bank ในประเทศไทยนั้น จะเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากผลของการตรากฎหมายของประเทศอินเดีย ดังกล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การประกอบธนาคารพาณิชย์ของ Indian Overseas Bank ในประเทศไทย ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย เพราะใบอนุญาตที่ Indian Overseas Bank ถืออยู่ในขณะนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ออกให้แก่ The Indian Overseas Bank Limited และออกให้ในฐานะเป็นสาขาของ The Indian Overseas Bank Limited ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศอินเดีย หากได้ออกให้แก่ Indian Overseas Bank ในประเทศไทยนี้ไม่การโอนทรัพย์สินของ The Indian Overseas Bank Limited มาเป็นของ Indian Overseas Bank ก็ดี การที่กระทรวงการคลังถือว่า Indian Overseas Bank เป็นสาขาของ Indian Overseas Bank ในประเทศอินเดียก็ดี หากเป็นผลทำให้ใบอนุญาตที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกให้แก่ The Indian Overseas Bank Limited กลายมาเป็นใบอนุญาตที่ออกให้แก่ Indian Overseas Bank ไปได้ไม่

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีความเห็นว่า การประกอบ

^๒ มาตรา ๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ ธนาคารพาณิชย์จะตั้งขึ้นได้ก็แต่ในรูปบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และโดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี

คำขออนุญาตต้องมีรายการตามที่รัฐมนตรีกำหนด และจะดำเนินการเพื่อจัดตั้งบริษัทจำกัดได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขตามที่เห็นสมควรก็ได้

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดแล้ว ให้แจ้งการจดทะเบียนต่อรัฐมนตรีเพื่อขอรับใบอนุญาต

^๓ มาตรา ๖ การประกอบธนาคารพาณิชย์โดยตั้งเป็นสาขาของธนาคารที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

สาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงสินทรัพย์ไว้ในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

ในการปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๓ ให้ถือว่าสินทรัพย์ตามวรรคสองเป็นเงินกองทุน

ธนาคารพาณิชย์ของ Indian Overseas Bank ในประเทศไทย เป็นการประกอบการธนาคารพาณิชย์โดยมิได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อันเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ทั้งนี้ ไม่เกี่ยวแก่ปัญหาว่า Indian Overseas Bank จะต้องผิดทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕^๔ ฐานประกอบการธนาคารพาณิชย์โดยมิได้รับใบอนุญาตหรือไม่แต่อย่างใด เพราะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางอาญานั้น Indian Overseas Bank อาจมีข้อต่อสู้อันควรรับฟังว่าการกระทำของเขาไม่มีความผิด หรือไม่ควรต้องถูกฟ้องร้องประการใดก็เป็นได้ ซึ่งไม่มีประเด็นพิจารณาในขณะนี้ และเป็นปัญหานอกขอบข่ายที่คณะกรรมการกฤษฎีกาจะพิจารณาเห็น

(ลงชื่อ) สมภพ โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๑๕

^๔ มาตรา ๓๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ